

חוברת תרגול – היסטוריה בסרטונים: מהנאורות ועד הקמת המדינה

מהדורה למורה **חנ"מ**

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לחזק שליטה במושגי המפתח של כל יחידה לקראת בחינת הבגרות
- להתאמן על ניתוח מקורות ושאלות בסגנון בגרות בשלוש רמות קושי
- לסדר את האירועים ההיסטוריים על ציר זמן אחד מגובש מהנאורות ועד 1948
- לתרגל השוואה בין תהליכים ואידיאולוגיות (למשל סוציאליזם מהפכני מול רוויזיוניזם, זרמים ביהדות)

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – פרק 1 • אירופה במאה ה-19: נאורות, מהפכה תעשייתית וסוציאליזם – מושגי יסוד

1. א – תנועה רעיונית שהאמינה בכוח התבונה ובקדמה
2. ב – רוסו

חלק ב' – פרק 1 • אירופה במאה ה-19: נאורות, מהפכה תעשייתית וסוציאליזם – תרגול

1. נכון – רעיון הזכויות הטבעיות (לוק ואחרים) קבע שהזכויות מולדות ואינן תלויות בחסד המלך.
2. לא נכון – המהפכה התעשייתית דווקא האיצה את תהליך העיור – מעבר המוני מכפרים לערים.

חלק ג' – פרק 1 • אירופה במאה ה-19: נאורות, מהפכה תעשייתית וסוציאליזם – התאמה והשלמה

1 – ג (אמונה בכוח התבונה להבין ולשפר את העולם)
2 – ד (הסכם דמיוני בין העם לשלטון, המבוסס על הסכמה)
3 – א (מעמד בעלי ההון ואמצעי הייצור)
4 – ב (מעמד הפועלים השכירים)

חלק ד' – פרק 1 • אירופה במאה ה-19: נאורות, מהפכה תעשייתית וסוציאליזם – יישום

1. קיטור

חלק ה' – פרק 2 • לאומיות ומלחמת העולם הראשונה – הכרות עם המושגים

1. א – שפה, תרבות והיסטוריה משותפת
2. ב – בשנים שלפני מלחמת העולם הראשונה

חלק ו' – פרק 2 • לאומיות ומלחמת העולם הראשונה – יישום והבנת מושגים

1. לא נכון – לאומיות מבוססת על תחושת שייכות משותפת הכוללת שפה, תרבות, היסטוריה ולעיתים טריטוריה
2. נכון – החוזה הגביל את צבא גרמניה ואת שטחיה וחייב אותה בפיצויים

חלק ז' – פרק 2 • לאומיות ומלחמת העולם הראשונה – הבנה והתאמה

1. לצמצם
2. לאומיות

חלק ח' – פרק 2 • לאומיות ומלחמת העולם הראשונה – התאמת מושגים

- 1 – ב (תודעה משותפת של שפה, תרבות והיסטוריה המגבשת עם)
- 2 – ג (שאיפת מעצמות להרחיב שליטה על מושבות ומשאבים בעולם)
- 3 – ד (ההסכם שסיים את מלחמת העולם הראשונה והטיל הגבלות על גרמניה)
- 4 – א (תחרות בין מעצמות בבניית צבאות וכלי נשק ערב המלחמה)

חלק ט' – פרק 3 • משטרים טוטליטריים והשואה – הכרות עם המושגים

1. א – שלטון מפלגה או מנהיג יחיד השולט בכל תחומי החיים
2. א – שליטה מוחלטת של המדינה בחיי הפרט ודיכוי מתנגדים
3. א – רובע שבו רוכזו היהודים בכפייה ובודד משאר האוכלוסייה

חלק י' – פרק 3 • משטרים טוטליטריים והשואה – השלמת מושגים

1. איגרת הבזק
2. עמידה

חלק י"א – פרק 3 • משטרים טוטליטריים והשואה – הבנה והשוואה

1. עמידה פירושה שמירה על חיים, כבוד וזהות למרות התנאים הקשים, למשל המשך לימוד ילדים או עזרה הדדית בין תושבי הגטו.

חלק י"ב – פרק 4 • יהודים בעת החדשה: אמנציפציה, השכלה וזרמים – מושגים ועובדות יסוד

- 1. א – מתן שוויון זכויות אזרחי ופוליטי ליהודים בחוק המדינה
- 2. א – משה מנדלסון

חלק י"ג – פרק 4 • יהודים בעת החדשה: אמנציפציה, השכלה וזרמים – עובדות ומושגים נוספים

1. נכון – לאחר כינוס אספת הנכבדים והסנהדרין נדרשו היהודים לוותר על שלטונם העצמי הקהילתי בתמורה לשוויון
2. נכון – הצו הוענק ליהודי אלג'יריה הצרפתית במאה ה־19

חלק י"ד – פרק 4 • יהודים בעת החדשה: אמנציפציה, השכלה וזרמים – הבנה והשוואה

- 1. כלל יהודי צרפת
- 2. ניאו-אורתודוקסיה

חלק ט"ו – פרק 4 • יהודים בעת החדשה: אמנציפציה, השכלה וזרמים – התאמה

- 1 – ב (שינויים בתפילה ובבית הכנסת, השמטת תפילות לשיבת ציון)
- 2 – ד (התנגדות לכל שינוי - חדש אסור מן התורה)
- 3 – א (שמירת הלכה מלאה בשילוב לימודי חול)
- 4 – ג (תרגם את התורה לגרמנית ותמך בהפרדת דת ומדינה)

חלק ט"ז – פרק 5 • ציונות והיישוב – היכרות עם הרעיונות והדמויות

1. נכון – הרצל כינס את הקונגרס הציוני הראשון והוביל את הציונות המדינית
2. לא נכון – הם טענו לגאולה הדרגתית 'בדרך הטבע', בסיוע מעשי אנושי לצד אמונה
3. נכון – רבים מתושבי היישוב הישן התקיימו מכספי חלוקה ולימוד תורה

חלק י"ז – פרק 5 • ציונות והיישוב – דמויות ומושגים

- 1 – ג (כתב את החיבור 'אוטואמנציפציה' וקרא לשחרור עצמי של היהודים)
- 2 – א (ייסד את התנועה הציונית המדינית וכינס את הקונגרס הציוני)
- 3 – ב (תנועת עולים צעירים שקראה לעלייה והתיישבות חקלאית בארץ)

חלק י"ח – פרק 5 • ציונות והיישוב – הבנה והשוואה

1. היישוב הישן התבסס על לימוד תורה ותמיכת חלוקה וריכז בערי הקודש; היישוב החדש התבסס על עבודת אדמה והתיישבות במושבות חדשות מתוך שאיפה לעצמאות

חלק י"ט – פרק 6 • מהמנדט למדינה – שאלות ידע בסיסיות

- 1. א – מעבר מהתגוננות ליוזמה והשתלטות על שטחי המדינה והדרכים
- 2. א – ה' באייר תש"ח (14 במאי 1948)
- 3. א – פריצת הדרך לירושלים והבאת שיירות

חלק כ' – פרק 6 • מהמנדט למדינה – הבנה ויישום

1. נכון – התוכנית נועדה לעבור מהתגוננות ליוזמה ולהשתלטות על שטחי המדינה והדרכים.
2. לא נכון – המבצע נועד לפרוץ את הדרך לירושלים.
3. נכון – כך מתואר בסרטון, ובקרבות השתתפו גם לוחמות.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תשובה מלאה כוללת הגדרה מדויקת והקשר היסטורי, לא רק שינון המילה
- תשובה טובה לשאלת בגרות כוללת שני חלקים: הצגה והסבר/דוגמה, בהתאם למחוון שבמערך

טיפים להפעלה:

- אפשר לחלק את 6 הפרקים על פני מספר שבועות, פרק אחד או שניים בכל שיעור חזרה
- לתלמידים מתקשים כדאי להתחיל בשאלות ברמת התמיכה (▨) ולהשתמש בבנק מושגים לפני המעבר לרמה הרגילה
- לתלמידים מצטיינים אפשר להוסיף את שאלות הבגרות המלאות עם דרישה להשוואה בין שני נושאים מיחידות שונות
- בנושא הגטו בשואה ומלחמת העצמאות יש לשמור על לשון מכבדת ולהימנע מפרטים קשים, בהתאם לרוח החומרים

חוברת תרגול – היסטוריה בסרטונים: מהנאורות ועד הקמת המדינה

היסטוריה בסרטונים – 31 מערכי שיעור

· חנ"מ

תוכן החוברת

1. פרק 1 – אירופה במאה ה-19: נאורות, מהפכה תעשייתית וסוציאליזם
2. פרק 2 – לאומיות ומלחמת העולם הראשונה
3. פרק 3 – משטרים טוטליטריים והשואה
4. פרק 4 – יהודים בעת החדשה: אמנציפציה, השכלה וזרמים
5. פרק 5 – ציונות והיישוב
6. פרק 6 – מהמנדט למדינה

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי



חוברת תרגול – היסטוריה בסרטונים: מהנאורות ועד הקמת המדינה

חוברת התלמיד/ה חנ"מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בכל פרק תמצאו תרגול הקשור לסרטון ולמושגי המפתח של היחידה המתאימה. עבדו בסדר הפרקים, כתבו תשובות מלאות במשפטים, והשתמשו במילון המושגים בסוף החוברת בעת הצורך.

בנק מילים: לאומיות | כלל יהודי צרפת | איגרת הבזק | לצמצם | ניאו-אורתודוקסיה | עמידה | קיטור

1 חלק א' – פרק 1 • אירופה במאה ה-19: נאורות, מהפכה תעשייתית וסוציאליזם – מושגי יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי 'נאורות'?

(א) תנועה רעיונית שהאמינה בכוח התבונה ובקדמה

(ב) תנועה דתית ששאפה לחזק את הכנסייה (ג) מפלגה פוליטית בצרפת

2. מי מהוגי הנאורות כתב את הרעיון של 'אמנה חברתית' בין העם לשלטון?

(א) ג'ון לוק (ב) רוסו (ג) ניוטון

2 חלק ב' – פרק 1 • אירופה במאה ה-19: נאורות, מהפכה תעשייתית וסוציאליזם – תרגול

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	לפי רעיון הזכויות הטבעיות, זכויות מסוימות ניתנות לאדם מעצם היותו אדם, ולא מתנה מהשלטון.	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
2	המהפכה התעשייתית הביאה לירידה במספר האנשים שעברו לגור בערים.	☐	☐

3 חלק ג׳ – פרק 1 • אירופה במאה ה-19: נאורות, מהפכה תעשייתית וסוציאליזם – התאמה והשלמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. רציונליזם	___	**א.** מעמד בעלי ההון ואמצעי הייצור
2. אמנה חברתית	___	**ב.** מעמד הפועלים השכירים
3. בורגנות	___	**ג.** אמונה בכוח התבונה להבין ולשפר את העולם
4. פרולטריון	___	**ד.** הסכם דמיוני בין העם לשלטון, המבוסס על הסכמה

4 חלק ד׳ – פרק 1 • אירופה במאה ה-19: נאורות, מהפכה תעשייתית וסוציאליזם – יישום

השלימו את המילה החסרה.

1. המהפכה התעשייתית התבססה בין היתר על שיפור מנוע ה_____ (וואט).

5 חלק ה׳ – פרק 2 • לאומיות ומלחמת העולם הראשונה – הכרות עם המושגים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו הגורם המרכזי שהופך קבוצת אנשים זרים לאומה אחת?

(א) שפה, תרבות והיסטוריה משותפת (ב) מגורים באותה עיר בלבד

(ג) עבודה באותו מקצוע

2. מתי מתרחשת תקופת 'העידן היפה' שמוזכרת בסרטון?

(א) אחרי מלחמת העולם השנייה (ב) בשנים שלפני מלחמת העולם הראשונה

(ג) בימי הביניים

6 חלק ו' – פרק 2 • לאומיות ומלחמת העולם הראשונה – יישום והבנת מושגים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הלאומיות מבוססת רק על מוצא גזעי משותף ולא על שפה או תרבות	☐	☐
2	חוזה ורסאי נחתם בתום מלחמת העולם הראשונה והטיל הגבלות כבדות על גרמניה	☐	☐

7 חלק ז' – פרק 2 • לאומיות ומלחמת העולם הראשונה – הבנה והתאמה

השלימו את המילה החסרה.

1. לפי חוזה ורסאי, גרמניה נאלצה ל_____ את גודל הצבא שלה

2. התהליך שבו עמים גיבשו זהות משותפת של שפה, תרבות והיסטוריה נקרא

_____

8 חלק ח' – פרק 2 • לאומיות ומלחמת העולם הראשונה – התאמת מושגים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. לאומיות	___	**א.** תחרות בין מעצמות בבניית צבאות וכלי נשק ערב המלחמה

2. אימפריאליזם	___	**ב.** תודעה משותפת של שפה, תרבות והיסטוריה המגבשת עם
3. חוזה ורסאי	___	**ג.** שאיפת מעצמות להרחיב שליטה על מושבות ומשאבים בעולם
4. מירוץ חימוש	___	**ד.** ההסכם שסיים את מלחמת העולם הראשונה והטיל הגבלות על גרמניה

9 חלק ט' – פרק 3 • משטרים טוטליטריים והשואה – הכרות עם המושגים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו מאפיין בולט של משטר טוטליטרי?

(א) שלטון מפלגה או מנהיג יחיד השולט בכל תחומי החיים

(ב) הפרדת רשויות ובחירות חופשיות (ג) חופש עיתונות וביקורת פומבית

2. מה משותף לפשיזם ולקומוניזם כמשטרים טוטליטריים?

(א) שליטה מוחלטת של המדינה בחיי הפרט ודיכוי מתנגדים

(ב) שמירה על זכויות אדם וחופש ביטוי (ג) בחירות דמוקרטיות תקופתיות

3. מהו גטו בתקופת השואה?

(א) רובע שבו רוכזו היהודים בכפייה ובודד משאר האוכלוסייה

(ב) מוסד חינוכי יהודי באירופה (ג) ארגון סיוע בין־לאומי ליהודים

10 חלק י' – פרק 3 • משטרים טוטליטריים והשואה – השלמת מושגים

השלימו את המילה החסרה.

1. ה_____ היא הוראה של היידריך מספטמבר 1939 על ריכוז יהודי פולין הכבושה בערים הסמוכות למסילות ברזל.

2. המושג "_____" מתאר שמירה על כבוד האדם וחיי קהילה גם בתנאים הקשים ביותר בגטו.

11 חלק י"א – פרק 3 • משטרים טוטליטריים והשואה – הבנה והשוואה

ענו בקצרה.

1. הסבירו בלשון מכבדת מה הכוונה ב"עמידה" של יהודים בגטו, והביאו דוגמה אחת.

12 חלק י"ב – פרק 4 • יהודים בעת החדשה: אמנציפציה, השכלה וזרמים – מושגים ועובדות יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי אמנציפציה?

(א) מתן שוויון זכויות אזרחי ופוליטי ליהודים בחוק המדינה

(ב) הקמת גטו נפרד ליהודים (ג) איסור על יהודים ללמוד מדעים

2. מי הוביל את תנועת ההשכלה היהודית באירופה?

(א) משה מנדלסון (ב) הרמב"ם (ג) הרב שמשון רפאל הירש

13 חלק י"ג – פרק 4 • יהודים בעת החדשה: אמנציפציה, השכלה וזרמים – עובדות ומושגים נוספים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	נפוליאון דרש מהיהודים לוותר על האוטונומיה הקהילתית תמורת האזרחות	☐	☐
2	צו כרמיה העניק אזרחות צרפתית ליהודי אלג'יריה	☐	☐

14 חלק י"ד – פרק 4 • יהודים בעת החדשה: אמנציפציה, השכלה וזרמים – הבנה והשוואה

השלימו את המילה החסרה.

1. ב־1791 קיבלו _____ זכויות שוות במסגרת האמנציפציה בצרפת

2. הרב שמשון רפאל הירש הנהיג את זרם ה_____ , שסיסמתו 'תורה עם דרך ארץ'

15 חלק ט"ו – פרק 4 • יהודים בעת החדשה: אמנציפציה, השכלה וזרמים – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. רפורמה	___	**א.** שמירת הלכה מלאה בשילוב לימודי חול
2. אורתודוקסיה (החתם סופר)	___	**ב.** שינויים בתפילה ובבית הכנסת, השמטת תפילות לשיבת ציון
3. ניאו-אורתודוקסיה (הירש)	___	**ג.** תרגם את התורה לגרמנית ותמך בהפרדת דת ומדינה
4. מנדלסון	___	**ד.** התנגדות לכל שינוי - חדש אסור מן התורה

16 חלק ט"ז – פרק 5 • ציונות והיישוב – היכרות עם הרעיונות והדמויות

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הרצל נחשב למייסד הציונות המדינית וכתב את הספר 'מדינת היהודים'	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
2	קלישר ואלקלעי טענו שהגאולה תבוא רק בדרך נס, ללא כל מעורבות אנושית	☐	☐
3	היישוב הישן התבסס במידה רבה על תמיכה כספית מיהודי התפוצות (חלוקה)	☐	☐

17 חלק י״ז – פרק 5 • ציונות והיישוב – דמויות ומושגים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. פינסקר	___	**א.** ייסד את התנועה הציונית המדינית וכינס את הקונגרס הציוני
2. הרצל	___	**ב.** תנועת עולים צעירים שקראה לעלייה והתיישבות חקלאית בארץ
3. ביל"ו	___	**ג.** כתב את החיבור 'אוטואמנציפציה' וקרא לשחרור עצמי של היהודים

18 חלק י״ח – פרק 5 • ציונות והיישוב – הבנה והשוואה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הציגו שני הבדלים בין היישוב הישן ליישוב החדש של העלייה הראשונה

19 חלק י"ט – פרק 6 • מהמנדט למדינה – שאלות ידע בסיסיות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה הייתה מטרת תוכנית ד'?

(א) מעבר מהתגוננות ליוזמה והשתלטות על שטחי המדינה והדרכים

(ב) חתימה על הסכם עם בריטניה (ג) הקמת מוסדות שלטון זמניים

2. מתי הוכרזה מדינת ישראל?

(א) ה' באייר תש"ח (14 במאי 1948) (ב) כ' בתשרי תש"ח (ג) א' בניסן תש"ח

3. מה הייתה מטרת מבצע נחשון?

(א) פריצת הדרך לירושלים והבאת שיירות (ב) כיבוש חיפה (ג) הגנה על תל אביב

20 חלק כ' – פרק 6 • מהמנדט למדינה – הבנה ויישום

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	תוכנית ד' סימנה מעבר מהגנה להתקפה עבור היישוב היהודי.	☐	☐
2	מבצע נחשון נועד לפרוץ דרך לנמל חיפה.	☐	☐
3	גוש עציון נפל לאחר מצור ממושך, ב-13-14 במאי 1948.	☐	☐

כרטיס יציאה

האם אני יכול/ה להסביר שני מושגי מפתח מכל אחת מ-6 היחידות במילים שלי?

האם אני יודע/ת לענות על שאלת בגרות ברמת 'רגיל' ללא עזרה בכל אחד מהנושאים?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀